

RADIO DIFUZIUNEA București
S'a emis și putit azi 10. I. 1933 ora 20⁰⁰
Conferința D-lui Prof. E. Oteteleşanu
despre CLIMA ROMÂNIEI
Casier. Guancey.

48

Inreg Invoiculu d'elor 10 Raționferințe dspre România s'a prevăzut și una asupra climei României și caracterul ei de amestec. Despre acest subiect voi vorbi în seara aceasta.

Socotesc noțiunea de climă destul de familiară pentru ca să numai fie nevoie să insist asupra ei. Tin însă să atrag de la început atențiunea că o expunere asupra climei unei regiuni nu se poate face decât folosind hărți climatologice, diagrame, reprezentana variațiunea elementelor meteorologice în timp și în spațiu precum și tabele cu date numerice care fixează valoarea tuturor acestor elemente. O expunere la radio nu-mi permite să fac uz de nici una din aceste mijloace.

Voi căuta să ocolesc această dificultate considerând că toti câți locuesc în România cunosc din propia lor experineță caracterul general al climei țării noastre și prin urmare consider mai interesant ^{să arat} cum se poate explica prin jocul diferiților factori particularitățile acestei clime

Voi cerceta prin urmare fie care din acești factori și voi arăta cum se manifestă influență fiecăruia din ei.

X
X X

România se întinde între paralelele 43° 15' și 48° 45' la nord de Ecuator, deci este așezată în regiunea numită zona temperată. Ca urmare a acestei situațiuni geografice clima României se caracterizează în primul rând prin aceia că în cursul unui an se pot deosebi cele patru anotimpuri : iarna, primăvara, vara și toamna. Este foarte adevărat că în unii ani anotimpurile intermediare adică primăvara și toamna nu sunt bine definite : iarna se prelungeste mult până în primăvară și trecerea șă vară se face aprăape brusc și tot astfel vara se prelungesște mult în toamnă și deci trecerea la iarnă se face foarte repede. Cu toate acestea în mod normal putem spune că clima României se caracterizează prin această succesiune regulată a celor patru

anotimpuri.

O altă consecință a faptului că România este așezată în zona temperată este și aceea că ea se găsește în regiunea vânturilor care suflă mai mult dinspre West și care se întinde dela tropice până în regiunea cercului polar. Dela latitudinile de 60 grade în sus vânturile suflă mai mult din sectorul răsăritean. Aceste vânturi de origine polară și care aduc cu ele mase de aer reci și relativ uscate se întâlnesc cu curenții dinspre vest calzi și umezi. La întâlnirea lor, care are loc în genere la latitudinea de vre-o 60 grade iau naștere depresiunile și anticiclonele, dela latitudinile noastre și dare într'un cuvânt, deși nu tocmai propriu, pot fi considerate ca niște mari vârtejuri, ocupând adesea o întindere de vre-o 3000 kilometri în diametru.

Aceste depresiuni și acești anticicloni se mișcă în genere dela West spre Est și succesiunea lor ne aduce alternanța de timp frumos și timp urât .

Din cauza lor circulația atmosferică între tropice și cercurile polare este cu mult mai complicată decât între tropice și ecuator. Aci după cum stim predomină vânturile regulate cunoscută sub numele de alizee și contra-alizee . La latitudinile noastre succesiunea continuă de depresiuni și anticicloni face ca deși în mijlociu vânturile să sufle dinspre West, regimul vânturilor să fie cu mult mai complicat decât la latitudinile mici.

Clima țării noastre depinde și de situația României față de Oceanul Atlantic. Exceptând o mică fâșie de pământ dealungul țărmului mării Negre, ~~XXXXXXXXXX~~ care este sub influența acestei mări precum și o parte din Banat și Oltenia și regiunea Balciului, unde se resimte într'o oare care măsură influența mării Mediterane, tot restul țării se caracterizează printr'o climă continentală cu veri excesiv se călduroase și ierni excesiv de reci. Ploile sunt de asemenea mai abundente și mai frecvente în anotimpul călduros, cu deosebire în Mai și Iunie pe când în timpul iernei precipitațiile atmosferice sunt mai rare și mai puțin abundente. In regiunile amintite mai înainte ca fiind ~~XXXXXXXXXX~~

sub influența mediteraniană se observă după o perioadă de secetă
tă către sfârșitul verii și începutul toamnei o nouă creștere
a precipitațiilor în cursul lunilor Octombrie și Noembrie.

Această climă continentală este într-o oarecare măsură
atenuată prin faptul că vânturile din vest, care domină în
aceste latitudini, sunt vânturi de origine
oceanică. Ele fac ca condițiile mai temperate ale climei
oceanului Atlantic să se resimtă și în interiorul continentului
une ori până în regiunile noastre. Verile regi și umede dela
noi sunt acelea în care această influență oceanică se resimte
până în România; tot astfel iernile calde și relativ secetoa-
se, ~~care sunt cauzate de anul de vară~~ se datorează deasemenea in-
fluenței oceanului.

Pentru a lămurii această influență este necesar să men-
ționăm că între Europa și oceanul Atlantic, se produce dela
vară la iarnă, o schimbare radicală a distribuției presiunii.
Pentru motive, asupra cărora nu putem insista, în mod normal
presiunea aerului este ridicată în jurul insulelor
Azore și scoborâtă în jurul insulei Islanda. Avem cu alte cu-
vinte un anticiclone în prima regiune și o depresiune în cea
de a doua. Anticiclonele Azorelor se mișcă mult spre nord în
timpul verii și pătrunde adânc în interiorul continentului. Din
potrivă iarna el se retrage spre sud. În același timp, din cauza
răcirii continentului Asiatic, se formează în acest anotimp în
Siberia un anticiclone, care se întinde peste Rusia până în cen-
trul Europei. Vara, din cauza încălzirii aceluși continent,
anticiclonele siberiană dispăre și este înlocuită cu o depresiune
care se așează în jurul munților Himalaia și se întinde până
în golful Persic și Asia Mică. Acești anticiclone și aceste
depresiuni au o mare influență asupra climei Europei și deci
asupra climei României, din care cauză au fost numiți centri
de acțiune ai atmosferei.

Din cauza distribuției presiunii aerului între oceanul
Atlantic și Europa, iarna este caracterizată ca aerul rece și uscat
să se scurgă din interiorul Siberiei și regiunile polare către
regiunile noastre; vara din potrivă aerul relativ rece și

umed de pe ocean se scurge spre interiorul Europei. Avem prin urmare și pe continentul nostru o schimbare a circulației aerului între uscat și ocean dela vară la iarnă, putând fi asemuit cu fenomenul musonilor din oceanul Indian, dar bine înțeles fără a căpăta amploarea acestuia din urmă.

Acest fenomen se observă și la contactul uscatului cu întinderi mici de apă. Astfel pe țărmul mării Negre se observă că iarna există tendința ca aerul să se scurgă de spre sudul Basarabiei și Dobrogei spre marea Neagră, iar vara există o tendință inversă. Același lucru se întâmplă, dar bine înțeles pe o scară mai mare, între Oceanul Atlantic și Europa. ~~■~~

Revărsarea ~~■~~ aerului oceanic în interiorul continentului la începutul verii este însoțită de o creștere a nebulozității și abundențe precipitațiilor atmosferice și are ca urmare să producă o scoborâre simțitoare a temperaturii aerului. În toată Europa ocidentală și centrală și până la noi. Dacă această influență oceanică ar lipsi verile noastre ar fi cu mult mai călduroase decât le cunoaștem.

Foarte dese ori în cursul lunilor Iulie și August anticicloul oceanic se instalează pe continent, aducând un timp secetos, calm, cer senin și o temperatură excesiv de ridicată. Zilele foarte călduroase din cursul acestor luni se datorește acestui fapt.

Când această situațiune atmosferică se menține și în cursul lunii Septembrie, se realizează la noi cu adevărat condițiuni de climă care amintesc pe cele mediteraniene.

Foarte des către sfârșitul lui Septembrie și începutul lui Octombrie acest anticiclou se așează în sudul Rusiei și nordul mării Negre determinând o încălzire considerabilă pentru această epocă a anului. Acesta este fenomenul cunoscut sub numele de vara Sft. Marten în Franța și de Altwäiber Semmer în Germania. Sunt unii cari pun acest fenomen în legătură cu diferite cauze cosmice. Fără a tăgădui asemenea influențe, ~~■~~ este necesar să recurgem la ele când găsim explicația imediată prin cercetarea fenomenelor care au loc pe planeta noastră. ~~■~~

Iarna situația se schimbă cu totul. Anticicloul Siberian

înaintează prin Rusia până în regiunile noastre și în același timp depresiunile care se mișcă între Marea Adriatică și Marea Neagră în bazinul oriental al Mediteranei aduc zăpadă viscolită de crivățul care suflă cu putere.

Numai când acest anticiclone siberian nu ajunge până la noi iar anticiclonele de aer persistă și iarna în regiunile noastre acest anotimp este relativ călduros, așa cum a fost până acum în cursul iernei acestor. Când însă anticiclonele siberian s'a instalat în regiunile noastre, cerul este în general senin și în cursul nopților lungi de iarnă radiațiunea nocturnă este foarte intensă, mai ales dacă solul este acoperit cu un strat gros de zăpadă. În aceste condițiuni temperatura se poate scoborâ până la -30 și -35 grade. Dacă ținem seamă că în zilele căldurase din timpul verei ^{temperatura aerului} poate uneori să crească la umbră până la circa 40 gr. iar în plin soare până la 50 și 55 grade, ne dăm seama cât de excesivă este clima țării noastre și vedem că oamenii, animalele și plantele trebuie să se adapteze la variațiuni de temperatură cari pot să atingă 70 până la 80 gr.

În cursul zilelor friguroase din timpul iernei condițiunile la munte sunt cu mult mai favorabile, în aceste condițiuni producându-se o creștere a temperaturii cu altitudinea, fenomen cunoscut sub numele de inversiunea temperaturii. Astfel pe când în Iulie temperatura mijlocie a aerului la București este 22,7 gr. la Sinaia ea este 15,8 grade deci o descreștere de aproape ~~șapte~~ șapte grade pentru o diferență de 800 metri ^{de} altitudine ; în Ianuarie la București temperatura mijlocie este de -4,3 gr. iar la Sinaia -4,4 gr. deci aproape aceeași temperatură. Putem spune că iarna timpul este relativ cald la munte. Tot deodată cerul este mai senin decât la câmpie și aerul cu mult mai uscat. Condițiunile climaterice în regiunile muntoase sunt deci cât se poate de favorabile atât pentru sănătate cât și pentru practicarea diferitelor sporturi de iarnă.

O influență asemănătoare o are și marea. Astfel temperatura mijlocie a lunii Iulie la Sulina este 22,4 gr. și la Constanta 22,3 gr. pe când la București am văzut că este 22,7 gr. din potrivă în Ianuarie temperatura mijlocie la Sulina este

-1,3 iar la Constanța -1,2 pe când la București am văzut că este -4,3 gr. Vedem că iarna pe țărmul mării este cu mult mai cald decât în interiorul țării.

O mențiune specială trebuie făcută pentru Balciac, care mulțumită unei situațiuni geografice excepționale prezintă o climă mediteraneană, și care, ca și în Crimeea, permite dezvoltarea unei vegetațiuni sub tropicale. Adăpostit în fundul unui golf și ferit astfel de vânturile reci dela nord, temperatura mijlocie la Balciac în luna Ianuarie nu se scoboară sub 0,5 gr. și se ridică în Iulie până la 22,4 gr.

~~Maximul de înălțime să intrăm în prea multe detalii.~~

Cu toate aceste diferite regiuni climaterice, climatul României prezintă un caracter destul de unitar: cu veri calde uneori excesiv de calde și cu ierni reci uneori extrem de friguroase; cu precipitațiuni mai în tot cursul anului, mai abundente însă către sfârșitul primăverii și începutul iernii, când ele se prezintă de obicei sub formă de ploi de scurtă durată cu caracter torențial și însoțite de manifestațiuni electrice. Acest caracter general al climei nu se realizează în fie care an, așa că multă lume vorbește de o schimbare a climei României. Această părere este ~~de~~ însă cu totul greșită. De când se poate vorbi de o istorie a ~~climei~~ omeniilor, nu se poate constata nici o schimbare a climei în vre-o regiune de pe glob. În Palestina cresc și azi aceleasi plante care se găsesc menționate în biblie, ceea ce ne arată că în decursul a câte va mii de ani clima acestei țări nu s'a schimbat. Cu atât mai puțin se poate vorbi de o schimbare a climei în cursul vieții unei generațiuni.

Dar dacă nu se poate vorbi de o schimbare a climei se poate însă afirma că aceasta suferă ~~de~~ variațiuni periodice. Astfel anii secetoși și calzi alternează cu anii umezi și reci la un interval de 35-40 ani, constituind ceea ce în climatologie e cunoscut sub numele de perioada lui Bruckner. Fenomenul acesta se constată și la noi și se verifică dacă comparăm intervalul de timp ce s'a succedat între anii secetoși menționați de conicarii noștri. Așa se explică pentru ce oamenii cari au împlinit azi între 45-50 de ani își amintesc de anii

copilării lor cu ierni reci și zăpezi abundente, pe când iernile din ultimii ani au fost relativ la calde și mai secetoase. După toate probabilitățile ne găsim la sfârșitul unei perioade secetoase. Ne putem aștepta la revenirea iernelor aspre și bogate în zăpezi ca în ^{anul} copilării noastre. Fenomenele climatice ne prezintă și alte periodicități, cari toate par a fi în legătură cu fenomene solare. În adevăr ~~XX~~ diferitele fenomene care se observă la suprafața pământului ^{manifesta} ~~manifestă~~ variațiuni periodice ^{dintre} cari cea mai importantă este ~~de~~ una de 11 ani.

Studiul acestor periodicități prezintă o deosebită importanță practică pentru că dacă ele ar fi pe deplin precizate ar permite prevederea schimbării timpului cu multă vreme mai înainte, ceea ce ar constitui fără îndoială o mare binefacere pentru omenire.

În definitiv nu putem vorbi de o schimbare a climei României și numai de o variație periodică a ei, iar aceste variațiuni se mențin între limite cari permit o dezvoltare normală a activității omului. Avem un pământ mănos și o climă bună, ne trebuie numai ^W pricepere și perseveranță pentru a putea trage toate foloasele pe care natura ni le-a pus la îndemână.